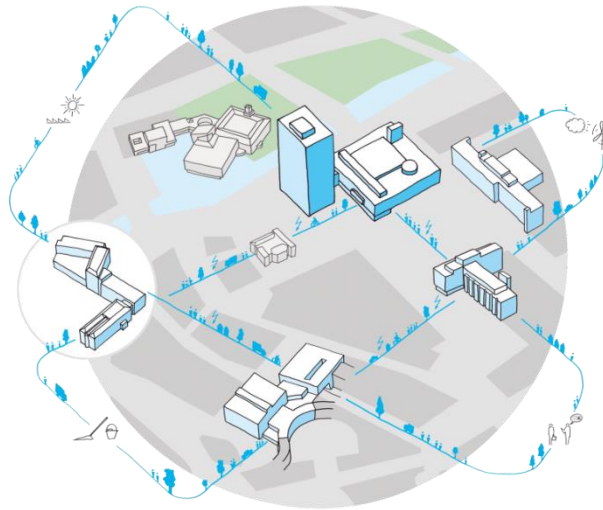

Slimme verduurzaming

De gemeente Eindhoven ziet de renovatie van de Stadhuisstoren, de kantoortoren aanpalend aan het Stadhuis, als de opstap om haar ambtelijke huisvesting in zijn totaliteit te verduurzamen. Slimme verduurzaming gaat uit van een systeemaanpak waarbij wordt gestreefd naar kwaliteit op de lange termijn. Daarbij wordt uitgegaan van een integrale benadering van renovatie, beheer, onderhoud en energievoorziening van meerdere gemeentegebouwen gelegen in het stadshart. Doelstelling is om binnen dit project de toepassing van nieuwe technieken (innovaties) een kans, te geven. De gemeente denkt daarbij aan een 'living lab', waardoor een breder publiek er kennis mee kan maken en het 'living lab' kan dienen als inspiratiebron voor innovatie en verduurzaming.

Innovatief aanbesteden

Veel duurzame technieken zijn al ontwikkeld maar worden niet toegepast. Dit wordt mede belemmerd door de traditionele manier van denken en werken in aanbesteding en financiering. Om slimme verduurzaming mogelijk te maken heeft de gemeente gekozen voor een innovatieve manier van aanbesteden. Daarbij staat samenwerking tussen verschillende (markt)partijen in de keten centraal.

Voorafgaand hebben vele bedrijven kennis kunnen nemen van de opgave en hebben meegedacht over de opzet van de aanbesteding¹. De aanbesteding is in juli 2014 van start gegaan als een 'concurrentiegericht dialog'. 17 consortia van bedrijven hebben zich aangemeld om deel te nemen aan de aanbesteding. Inmiddels zijn na selectie en de eerste helft van de dialoog, 3 consortia bezig met het optimaliseren van hun plannen voor inschrijving.

¹) Alle informatie uit deze voorfase, inclusief de beschrijving van de opgave, is samengebracht op www.sustainablebuildings.eu

Samenwerking in een 'Living lab'

Alle 3 consortia zien zich gesteld voor de opgave om innovatiemanagement in relatie tot verduurzaming in hun planvorming voor de lopende aanbesteding te concretiseren. Met het oog op de langjarige contractperiode wordt daarbij netwerkvorming en samenwerking met nieuwe partijen als een essentieel onderdeel gezien.

Naar aanleiding van de publiciteit rond de innovatieve aanbesteding "Slim Verduurzamen van Gemeentebouwen" heeft de vereniging FME samen met de Bouwcampus contact opgenomen met de Gemeente Eindhoven. Samen kwamen zij tot de conclusie dat Smart Building technologieën een bijdrage kunnen leveren aan de ambities van de Gemeente en de invulling daarvan, na aanbesteding, door het winnende consortium. Want, de gecombineerde inzet van technologie en ICT kan gebouwen slimmer maken. Dit biedt oplossingen op het gebied van slim energiebeheer, energie-efficiency, comfort, beveiliging, meer flexibiliteit en gericht onderhoud. De wederzijdse erkenning hiervan biedt tevens een goede basis voor samenwerking.

Deze onderwerpen maken ook deel uit van de ontwikkeling van de kennisagenda Bouw, een initiatief van de ministeries van BZK, EZ en I&M, samen met organisaties uit de wetenschap en de gehele bouwkolom. Binnen het onderwerp heeft de FME specifieke interesse getoond in de opzet van pilots, c.q. een 'field-lab'.

Specifiek heeft het FME hiervoor 3 doelen gedefinieerd:

1. Smart building innovaties laten zien in een 'living lab' c.q. 'field-lab':
2. Smart building oplossingen meenemen in een aanbesteding (zoals die van de gemeente), gericht op duurzaamheid en een optimale total cost of ownership gedurende gehele levenscyclus van het gebouw;
3. Zicht krijgen op de gewenste innovatierichting voor een integrale 'smart building' realisatie.

Deze doelen zijn onderstaand gespiegeld aan de doelen van de gemeente in de lopende aanbesteding en geplaatst in volgorde van belang voor deze aanbesteding:

1. Doel 3 FME verbijzonderd tot: inrichten van een innovatieagenda / -plan, gericht op integrale verduurzaming (NB: wat de 3 consortia verstaan onder 'integrale verduurzaming' en hoever zij daarin kunnen en willen gaan is onderwerp van de dialoog en latere inschrijving)
2. Doel 2 FME verbijzonderd tot: creëren startcondities voor (gesubsidieerde) innovatietrajecten, gericht op smart building toepassingen
3. Doel 1 FME verbijzonderd tot: bieden van een testomgeving en 'show case' voor smart building toepassingen

FME en de gemeente Eindhoven streven naar een samenwerking om deze doelen te realiseren, onder gebruikmaking van de kennis en kunde van alle ketenpartners, zoals de Bouwcampus, om de samenwerking te versterken en de effecten op de bouwkolom te versterken.

Realisatie

Om de samenwerking in de vorm van een 'living lab' daadwerkelijk van de grond te krijgen moeten allereerst de 3 consortia en individuele lidbedrijven van de FME meerwaarde onderkennen van een samenwerking, gericht op realisatie van de genoemde doelen. Concreet kan de meerwaarde bestaan uit:

- a. Een samenwerking om specifieke 'smart building'- innovaties vraag-gestuurd uit te ontwikkelen
- b. Initiatie van en deelname aan (een) gesubsidieerd(e) innovatietraject(en) gericht op 'smart-building'- toepassingen
- c. Een platform voor presentatie van 'smart building'- innovatie
- d. Een nucleus voor toekomstige 'smart building'- initiatieven

Verkenning samenwerkingsmogelijkheden

Middel tot verkenning van samenwerkingsmogelijkheden is een 'marktontmoeting' met als deelnemers de 3 consortia, gemeente Eindhoven en lidbedrijven van FME-cluster 'gebouwde omgeving'.

Primair doel van de marktontmoeting is het aanbrenge van verdieping op de mogelijkheden van 'smart building technologies' en het bieden van inzicht krijgen in de randvoorwaarden voor inzet van deze technologie, bij de 3 consortia.

Vorbereiding van de marktontmoeting en werkvorm zijn zo gekozen dat niet alleen sprake is van kennisoverdracht, maar ook het verkennen van samenwerking wordt gefaciliteerd. Daartoe is voorzien in een gerichte individuele kennismaking door de 3 consortia afzonderlijk met de (expertise van de) leden-bedrijven van de FME, in de vorm van 'pitches'.

Om de kennismaking effectief en efficiënt in te richten is het noodzakelijk dat voorafgaand aan de marktontmoeting de 3 consortia inzicht krijgen in de expertise en mogelijkheden op het vlak van innovatie in relatie tot smart buildings. Daarbij vormt de vergroting van duurzaamheid in brede zin de focus van de aanbesteding en, dus, van hun interesse. Idee is dat de 3 consortia kiezen met welk bedrijf of bedrijven zij nader zouden willen kennismaken op grond van het expertiseprofiel en –eventuele – innovatie-ideeën die een bedrijf inbrengt. Deze profielen en – ideeën worden daartoe voorafgaand aan de marktontmoeting geïnventariseerd. Elk consortia kan op basis van de onderwerpen (zie programma) maximaal 4 bedrijven selecteren die uitgenodigd worden voor de marktontmoeting op 4 november.

FME Lidbedrijven die interesse hebben in deelname aan de marktontmoeting worden verzocht hun expertisefeld en ideeën kenbaar te maken en zo te ontsluiten ten behoeve van de 3 consortia, door invulling en retournering van de bijlage. U ontvangt z.s.m. bericht of en, zo ja, vanuit welk consortium belangstelling bestaat voor een nadere kennismaking.

Programma marktontmoeting

De marktontmoeting is gepland op 4 november v.m. in het Stadhuis te Eindhoven

Het programma bestaat uit een plenair gedeelte waarin de gemeente de aanbesteding toelicht qua opzet, inhoud en voortgang en de FME haar aandeel toelicht in het smartbuilding-initiatief van de rijksoverheid.

Aansluitend worden pitches gepresenteerd door leden van de FME cluster gebouwde omgeving, voor de 3 consortia apart, waarbij ieder consortium in 4 rondes van ½ uur (20 minuten presentatie, 10 minuten vragen) 4 onderwerpen kunnen bijwonen, te kiezen uit de volgende onderwerpen:

- o Rationalisatie van onderhoud en beheer
- o Toepassing energiemanagementsystemen
- o Verlichting: comfort en productiviteit
- o Slim combineren van data binnen gebouw en buiten gebouw
- o Adaptief vermogen
- o Energieleverende gebouwen
- o Sensortechnologie
- o Individuele klimatisering: comfort en energie en efficiency

Het programma voor de marktontmoeting heeft de volgende opzet:

09.30 uur	ontvangst met koffie
10.00 uur	presentie gemeente en FME met vragenronde
11.00 uur	3 x 4 pitches volgens roulatieschema
13.00 uur	afsluiting met broodjes

Indienen

Het vragenformulier marktontmoeting kan middels het volgende e-mailadres worden ingediend: duurzamegebouwen@eindhoven.nl

Graag als onderwerp in de onderwerpregel van uw e-mailbericht de volgende omschrijving: **Vragenformulier marktontmoeting FME_ uw bedrijfsnaam**

Vragen

Mocht u vragen of opmerkingen hebben kunt u contact opnemen middels het volgende e-mailadres: duurzamegebouwen@eindhoven.nl

Graag als onderwerp in de onderwerpregel van uw e-mailbericht de volgende omschrijving: **Vraag marktontmoeting FME_ uw bedrijfsnaam**

Mocht u persoonlijk te woord willen worden gestaan geef dit aan in uw mail u wordt dan teruggebeld.

Planning

FME: Publicatie uitnodiging	25 september 2015
FME Lidbedrijven: Indiening vragenformulier marktontmoeting	7 oktober 2015, 9.00 uur
Gemeente: Verstrekken vragenformulier aan consortia	7 oktober 2015
Consortia: Indienen keuzen van de FME Lidbedrijven	21 oktober 2015, 9.00 uur
FME: Uitnodiging versturen voor 4 november	21 oktober 2015
Marktontmoeting	4 november 2015